6.10.2022 Dnro 498/D.a.4./2022

Vastaanottaja:

Eduskunnan ympäristövaliokunta

YmV@eduskunta.fi

Asia: **Saamelaiskäräjien lausunto Eduskunnan ympäristövaliokunnalle Hallituksen esityksestä HE 126/2022 kaivoslain muuttamiseksi**

Viite: Viite: Ympäristövaliokunnan pyyntö kirjallisen asiantuntijalausunnon toimittamiseksi 20.9.2022

Asian tausta

Perinteiset elinkeinot kuten poronhoito, kalastus, metsästys, keräily ja saamelainen käsityö ovat saamelaisen kulttuurin kulmakiviä. Saamelaisten edellytykset harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan ovat vahvasti sidoksissa maahan ja vesistöihin sekä niiden tilaan saamelaisten kotiseutualueella. Kaivoslaki on yksi niistä keskeisistä laeista Suomessa, joilla on konkreettisia ja merkittäviä vaikutuksia saamelaisten edellytyksiin harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan ja näin ollen pitää yllä ja kehittää erityisesti tulevaisuutta ajatellen omaa kulttuuriaan sekä perinteisiä elinkeinojaan ja saamen kieliä, jotka ovat erottamattomasti sidoksissa toisiinsa.

Saamelaiskäräjät on alustavasti tuonut esiin saamelaiskulttuurin ja saamelaisten perinteisten elinkeinojen näkökulmasta merkittävimpiä voimassa olevan lain puutteita ja sen aiheuttamia ongelmia saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisia neuvotteluja varten 16.10.2020 päivätyssä taustamuistiossa Dnro 851/D.a.9./2020. Saamelaiskäräjien huomioita ei ole tähän mennessä huomattavan pitkään kestäneiden saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluiden jälkeenkään huomioitu kuin pieneltä osin. Saamelaiskäräjät muistuttaa, että meneillään olevassa kaivoslain uudistuksen valmistelussa tuli ottaa huomioon eduskunnan talousvaliokunnan mietinnössään TaVM 7/2020 esiin tuomat näkökohdat sekä Marinin hallitusohjelman kirjaukset. Valiokunnan keskeinen huomio lainvalmistelun ohjeeksi oli nimenomaan saamelaisten oikeuksien turvaaminen alkuperäiskansana. Varsinaisessa valiokunnan käsittelyssä Saamelaiskäräjät toi esille merkittävimmät puutteet, joita lain uudistusta varten laaditussa em. muistiossa on käsitelty. Valiokunnan käsittelyn yhteydessä näiden teemojen joukosta nousi esille kaksi, joiden huomioimisesta lainvalmistelussa valiokunta oli selkeästi samaa mieltä Saamelaiskäräjien kanssa. Saamelaiskäräjät toteaa, ettei käräjien huomioita ja valiokunnan mietintöä tältä osin Työ-

Saamelaiskulttuurikeskus Sajos Tel. +358 (0)10 839 3100
FIN-99870 Inari
www.samediggi.fi etunimi.sukunimi@samediggi.fi

ja elinkeinoministeriön valmistelussa asianmukaisesti huomioitu kuin pieneltä osin. Valiokunta ohjeisti lainvalmistelua saamelaiskysymysten osalta mietinnössään TaVM 7/2020, muun muassa seuraavasti,

> *Lisäksi on pidetty tarpeellisena, että lakiin sisällytettäisiin mekanismit, jotka turvaisivat käytännössä kaivoslakiin vuonna 2011 säädettyjen saamelaiskulttuurin heikentämiskieltoa tarkoittavien 38 ja 50 §:ien tarkoituksen toteutumista. Tältä kannalta on tuotu esille tarve täsmentää luvan hakijoiden selvitysvastuuta saamelaiskulttuuriin kohdistuvista vaikutuksista. Talousvaliokunta pitää tärkeänä selvittää ja arvioida näitä lainsäädännön täsmentämistarpeita kaivoslain uudistamisen yhteydessä.*[1]

Talousvaliokunnan mietintöään varten järjestämän kuulemisen yhteydessä Saamelaiskäräjien edustajan esityksen sisällöstä nousi valiokunnan keskusteluun erityisesti käräjien esitys siitä, että kaivoslain mukaisen lupasääntelyn keskeiseksi periaatteeksi tulisi ottaa ympäristönsuojelulain mukaisessa luvituksessa noudatettu niin sanotun käännetyn näyttötaakan periaate, jonka mukaan luvan hakijan tulisi lupahakemuksen yhteydessä toimittamassaan selvityksessä osoittaa toimintansa haitattomuus. Yksinomaan taloudellisten intressien pohjalta toimintaa harjoittaville luvan hakijoille tämä ei olisi kohtuutonta, vaan päinvastoin lain 1 §:n tarkoituksen uskottavan toteuttamisen näkökulmasta paremminkin perusteltua.

Nykyisellään esimerkiksi saamelaisten kotiseutualueella merkittävää kaivoslain mukaista toimintaa on koneellinen kullankaivu, jonka vaikutusten arviointi hallituksen esityksen mukaan edelleenkin olisi lähinnä verovaroin rahoitettavan lupaviranomaisen vastuulla. Arviointi on esitetty suoritettavan yhteistyössä luvan hakijan ja saamelaiskäräjien kanssa, mikä Saamelaiskäräjien kannalta tarkoittaa sitä, että mitä enemmän saamealaisten kotiseutualueella harjoitetaan kullankaivutoimintaa, sitä enemmän kullankaivutoiminta sitoo Saamelaiskäräjien resursseja. Tämä ei ole hyväksyttävää, koska Saamelaiskäräjien tehtävänä on ensi sijassa hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevat asiat saamen kieltä- ja kulttuuria koskevan itsehallinto aseman puitteissa, ei sen sijaan edistää saamelaiskulttuurille vieraan kaivannaisteollisuuden intressejä. Nykyisen kaivoslain kymmenvuotisen voimassaolon aikana Saamelaiskäräjien perusteellisen argumentoinnin ja toiminnan negatiivisten vaikutusten esiin tuomisella ja lupapäätöksistä valittamisen seurauksena yhtään kaivosviranomaisen lupaa ei ole jätetty myöntämättä tai lopullisesti kumottu. Tämä on merkittävä lain valmistelussa huomioitava seikka, joka osoittaa sen, että nykyinen lupaharkinta ei tältä osin toimi, eikä tähän ongelmaan ole Saamelaiskäräjien esityksistä huolimatta käsiteltävänä olevassa hallituksen esitysluonnoksessa puututtu kuin näennäisesti. (38§ alun sanajärjestyksen muutos ja lisäykset). Talousvaliokunnan kuulemisen yhteydessä käydyn keskustelun perusteella valiokunnan jäsenet vaikuttivat olevan Saamelaiskäräjien kanssa yhtä mieltä siitä, että jatkossa lupaharkinnan edellyttämän vaikutusten arvioinnin suorittamisen tulee olla luvan hakijan vastuulla. Tämä luonnollisesti tarkoittaisi myös sitä, että mikäli arviointia ei ole asianmukaisesti suoritettu tai sen kautta ei ole kyetty osoittamaan toiminnan haitattomuutta, ei lupaa tulisi myöntää. Saamelaiskäräjillä tulisi edelleen olla saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevan itsehallintoaseman johdosta roolinsa

[1] https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Mietinto/Sivut/TaVM_7+2020.aspx

lupaprosessissa, mutta perusteltua olisi, että päävastuun arvioinnista kantavat luvan hakija ja lupaviranomainen. Saamelaiskäräjien tehtävänä olisi omasta näkökulmastaan varmistaa, arvioinnin asianmukaisuus saamelaiskulttuurin näkökulmasta ja tuoda esiin mahdolliset lisähuomionsa asiaan.

Toinen merkittävä puute, joka osittain liittyy samaan kokonaisuuteen saamelaiskulttuurin näkökulmasta, on niin sanotun saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon (50 §) kynnys ja sen soveltaminen. Itse vaikutusten arvioinnista saamelaiskulttuurille, on säädetty 38 §:ssä, jonka sanamuotoihin löydettiin saamelaiskäräjälain 9§:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä jonkin verran tilannetta parantavia sanamuotoja, mutta varsinaisesta luvan myöntämisen esteen kynnysarvosta tai ”heikentämiskiellosta”, josta 50 §:ssä on kyse, Työ- ja elinkeinoministeriö ei ollut valmis neuvottelemaan lainkaan. Tältä osin Saamelaiskäräjiä johdettiin päinvastoin harhaan toteamalla neuvotteluiden yhteydessä, ettei Työ- ja elinkeinoministeriön edustajilla ollut valtuutta neuvotella 50 §:n sisällöstä ja että 50§ oli päätetty viedä hallituksen poliittiseen keskusteluun yhdessä muiden saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon sisältäneiden lakien kanssa. Saamelaiskäräjien tiedon mukaan hallituksen sisällä ei kuitenkaan ollut ollut vireillä mitään yhteisvalmistelua tai keskusteluja saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon tasoon liittyen. Tältä osin Saamelaiskäräjät toteaa, että Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa käytyjä saamelaiskäräjälain 9§:n mukaisia neuvotteluita ei saatu lainkaan käytyä pykälän 50 osalta, eikä neuvotteluita tältä osin käyty vilpittömässä mielessä tarkoituksena löytää yhteisymmärrys neuvoteltavista asioista.

Työ- ja elinkeinoministeriön esityksessä on saamelaiskulttuurin huomioimista koskevien kirjausten osalta edellä todetusta huolimatta esitetty, että:

> *Voimassa olevaa sääntelyä voidaan kokonaisuudessaan pitää riittävänä ottaen huomioon perustuslain 17 §:n 3 momentissa saamelaisille turvattu asema alkuperäiskansana ja KP-sopimuksen 27 artikla.*

Saamelaiskäräjät pitää Työ- ja elinkeinoministeriön johtopäätöstä yksipuolisena, sisällöltään virheellisenä ja lisäksi erittäin valitettavana. Johtopäätös ei tältä osin myöskään vastaa edellä viitatun eduskunnan talousvaliokunnan mietinnön johtopäätöksiä siitä, että tällä lain muutoksella lakiin luotaisiin mekanismit, jotka turvaisivat ns. saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon toteutumista.

Nykyisen voimassa olevan kaivoslain (621/2011) 38 ja 50 pykälien yhdessä muiden säädösten kanssa on ollut tarkoitus turvata saamelaisille alkuperäiskansana perustuslain 17 §:n 3 momentissa sekä KP-sopimuksen 27 artiklassa turvattujen oikeuksien toteutuminen. Nykyisen kaivoslain kymmenvuotisen soveltamisen aikana näiden pykälien nykyiset muodot eivät ole kuitenkaan kyenneet täyttämään tavoitettaan, mistä syystä lain kirjauksia tältä osin on ollut tarve vahvistaa, kuten Talousvaliokunta mietinnössään toteaa. Työ- ja elinkeinoministeriön esitysluonnoksessa kaivoslaiksi ei kuitenkaan ole esitetty vaikuttavuudeltaan tarpeeksi voimakkaita uudistuksia saamelaisten kannalta keskeisiin säädöksiin.
Pääministeri Marinin hallitusohjelmaan on kirjattu, että merkittävissä kaivoshankkeissa otetaan alkuperäiskansojen oikeudet huomioon nykyisen lainsäädännön edellyttämällä tavalla (s. 46). Tältä osin nykyinen luonnos hallituksen esitykseksi ei siten vastaa myöskään hallitusohjelman tavoitteita.

Saamelaiskäräjien huomiot muutoksiksi keskeisiin 38 ja 50 §:iin

Saamelaiskäräjät on saamelaiskäräjälain 9 § mukaisia neuvotteluita aloitettaessa lokakuussa 2020 esittänyt kaivoslain 38 §:ää muutettavaksi seuraavalla tavalla, sekä esittänyt lisäksi uuden 38 a§:n säätämistä saamelaisten tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen saamiseksi kaivoslain mukaan luvitettaville hankkeille (lisäykset / muutokset voimassaolevaan lakiin nähden kursiivilla):

38 § Asian selvittäminen saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Luvan hakijan tulee saamelaisten kotiseutualueella selvittää yhteistyössä kaivosviranomaisen, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen sekä muiden asianosaisten kanssa malminetsintäluvan, kaivosluvan tai kullanhuuhdontaluvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat vaikutukset saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan sekä harkita haittojen vähentämiseksi ja estämiseksi tarvittavat toimenpiteet. Ennen selvityksen hyväksymistä kaivosviranomaisen on varattava Saamelaiskäräjille sekä alueen paliskunnalle mahdollisuus ottaa kantaa selvityksen sisältöön sekä siihen, voidaanko selvitystä sekä siinä esitettyjä johtopäätöksiä pitää lupahakemuksessa tarkoitettuun toimintaan nähden riittävinä ja oikeina sekä perustellusta syystä vaatia täydennyksiä tai korjauksia selvitykseen.

Selvityksestä on käytävä ilmi ja siinä on otettava huomioon:

1) Hakemuksessa tarkoitetun toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan

2) hakemuksessa tarkoitetun alueen läheisyydessä voimassa olevat vastaavat luvat;

3) mitä saamelaisten oikeuden kannalta alkuperäiskansana tärkeitä alueita hakemus koskee;

4) muut saamelaisten oikeutta alkuperäiskansana häiritsevät alueiden käyttömuodot hakemuksessa tarkoitetulla alueella ja sen läheisyydessä.

Selvityksen sisältö ja laajuus on joka tapauksessa oltava sellainen, että selvityksen perusteella voidaan perustellusti ratkaista se, olisiko kyseessä olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta mahdollista edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös sellaisia saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella toteutettavia hankkeita, joilla on vaikutuksia saamelaisten oikeuksien kannalta alkuperäiskansana.

Lupaviranomaisen tulee koltta-alueella pyytää lausunto kolttien kyläkokoukselta luvan mukaisesta toiminnasta kolttien elinkeinoille ja elinolosuhteille aiheutuvien vaikutusten selvittämiseksi. Lausuntomenettelystä säädetään kolttalain 56 §:ssä.

Lupaviranomaisen tulee erityisellä poronhoitoalueella selvittää yhteistyössä alueella toimivien paliskuntien kanssa luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuvat haitat poronhoidolle.

Asian selvittämiseksi lupaviranomainen voi tarvittaessa järjestää tilaisuuden, johon kutsutaan kuultavaksi saamelaiskäräjien, kolttien kyläkokouksen, kolttaneuvoston, asianomaisten paliskuntien, hakijan, alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen, kunnan, kalastusalueen ja yhteismetsien edustajat. Neuvotteluvelvoitteesta säädetään lisäksi saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:ssä ja poronhoitolain 53 §:ssä.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei kaikilta osin hyväksynyt Saamelaiskäräjien esitystä. Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä 38 §:n sisällöstä saavutettiin kuitenkin kompromissi, joka olisi kokonaisuutena arvioiden parannus nykytilaan nähden mikäli myös muut saamelaisten oikeuksien kannalta keskeiset ja välttämättömät esitykset, kuten 38 a§:ää ja 50 §:ää koskevat esitykset otetaan huomioon hallituksen esityksessä eduskunnalle:

Saamelaiskäräjälain 9§:n neuvotteluissa päästiin osittaiseen yhteisymmärrykseen, eli sovittiin seuraavista pykälää koskevista muutoksista hallituksen esitysluonnokseen:

- 1 momentissa muutetaan luvan hakija ensimmäisenä mainittavaksi, kenen kanssa lupaviranomaisen selvittää yhteistyössä.
- 1 momenttiin lisätään, että *yhteistyötä tehdään luvan hakijan lupahakemuksessaan toimittaman selvityksen pohjalta*.
- 1 momenttiin lisätään, että tällöin on otettava *erityisesti* huomioon *hakemuksessa tarkoitetun toiminnan tiedossa olevat tai todennäköiset vaikutukset saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään ja kulttuuriaan sekä harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan* (josta tulee uusi 1 kohta).
- 1 momentista poistetaan *ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan,* joka tulee uudessa 1 kohdassa mainituksi.
- Pykälään lisätään ajatus siitä, että selvitys on sellainen, että selvityksen perusteella voidaan perustellusti ratkaista se, olisiko kyseessä

olevalla alueella luvan myöntämisestä huolimatta mahdollista edelleen ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria sekä harjoittaa saamelaisten perinteisiä elinkeinoja.
- Pykälään lisätään asetuksenantovaltuus menettelystä, selvityksen sisällöstä ja lupapäätösten perusteluista.
-

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden jälkeen Tem näyttää kuitenkin muuttaneen lopputulosta siten, että osa 38 §:n sisällöstä on siirretty 34 §:ään ja muun muassa asetuksenantovaltuus selvityksen tarkemmasta toteuttamisesta ja arvioinnin perusteluista on neuvotteluiden jälkeen yksipuolisesti poistettu hallituksen esityksestä.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan 38 §:n muutokset ovat askel oikeaan suuntaan, mutta ne eivät ilman Saamelaiskäräjien esittämien muiden lain muutosesitysten huomioon ottamista ole riittäviä turvaamaan saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana kaivoslain soveltamisen yhteydessä. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on erikoista, että ministeriö ei voinut hyväksyä käräjien esitystä, jonka mukaan toiminnan vaikutusten arviointi pitäisi ensi sijassa säätää luvan hakijan vastuulle ja tämän tulisi ympäristönsuojelulain tapaan osoittaa hakemuksellaan toimintansa haitattomuus. Nykyinen, sekä lausuttavana olevan esityksen malli tarkoittaa sitä, että toiminnan vaikutusten arviointi suoritetaan julkisen talouden kestävyysvajeesta huolimatta käytännössä verovaroin toimivan kaivosviranomaisen toimesta, ilman riittäviä resursseja ja asiantuntemusta, taloudellisista intresseistä toimintaansa harjoittavien luvanhakijoiden puolesta. Saamelaiskulttuurin suojan toteutumisen kannalta tällä ratkaisulla on myös ollut laajempi negatiivinen vaikutus, jonka myötä saamelaisten kotiseutualueelle myönnetyistä luvista valitettaessa (vaikutusten arvioinnin puutteiden johdosta) kaivosviranomaisesta, jonka tulisi toimia lupa-asioissa objektiivisesti on tullut valittajien (Saamelaiskäräjät, paliskunta tai muu taho) vastapuoli, käytännössä siis asianosainen, mikä on tarkoittanut sitä, että kaivosviranomaisen objektiivisuus ei usein ole vaikutusten arviointiin, sekä myönnettyjen lupien toiminnan aikaiseen valvontaan liittyvissä asioissa toteutunut. Tilanne on valitettava. Saamelaiskäräjät kuitenkin hyväksyi neuvotteluiden tuloksena esityksen mukaisen 38 §:n sisällön, koska itse arvioinnin sisällölle kirjattiin uusia kriteereitä, jotka käräjien näkemyksen mukaan aiempaa paremmin tuovat esille kaivutoiminnan todellisia vaikutuksia saamelaiskulttuurille. Saamelaiskäräjät kuitenkin edelleen pyytää eduskuntaa huomioimaan käräjien edellä siteeratun esityksen sisältämät muut tärkeät seikat eli vaikutustenarviointivastuun ja toiminnan haitattomuuden osoittamisen vastuun siirtämisen hakijalle sekä uuden 38 a§:n mukaisen neuvotteluvelvoitteen Saamelaiskäräjien tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen saamiseksi saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien hankkeiden yhteydessä.

38a § Neuvotteluvelvollisuus saamelaisten kotiseutualueella

Kaivosviranomaisen on järjestettävä Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n tarkoittamat neuvottelut Saamelaiskäräjien kanssa, kun kaivosviranomaisen käsiteltävänä on saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuva, tai vaikutuksiltaan sinne ulottuva hakemus

kaivosluvan, malminetsintäluvan tai koneellisen kullanhuuhdontaluvan myöntämiseksi. Neuvotteluiden tarkoituksena on hankkia Saamelaiskäräjien antama, oikeisiin, oikea-aikaisiin ja riittäviin tietoihin perustuva ennakkosuostumus lupahakemuksen mukaiselle hankkeelle.

Hyvissä ajoin ennen neuvotteluita, kaivosviranomaisen on toimitettava Saamelaiskäräjille riittävät tiedot hakemuksista ja siinä tarkoitetun toiminnan arvioiduista vaikutuksista.

Saamelaiskäräjät esitti edellä viitatun mukaista uutta pykälää neuvotteluvelvollisuudesta saamelaisten kotiseutualueella, minkä mukaisen neuvottelun tarkoituksena olisi hankkia saamelaiskäräjien antama oikeisiin, oikea-aikaisiin ja riittäviin tietoihin perustuva ennakkosuostumus lupahakemuksen mukaiselle hankkeelle (FPIC[2]).

Työ- ja elinkeinoministeriö ei hyväksynyt pykälää osaksi luonnosta hallituksen esitystä uudeksi kaivoslaiksi ja totesi, että saamelaiskäräjiä koskeva lakimuutos on parhaillaan valmistelussa ja se sisältäisi ehdotetun kaltaisen säännöksen. Kaivoslain sääntelyä voitaisiin tarkistaa saamelaiskäräjälain uudistuksen tullessa voimaan. Asiasta ei näin ollen päästy yhteisymmärrykseen saamelaiskäräjälain 9§:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä ja tältä osin Saamelaiskäräjät edelleen pyytää eduskuntaa ottamaan mainitun ehdotuksen 38 a§:n osaksi uutta kaivoslakia, millä menettelyllä Suomen kaivoslainsäädäntö saataisiin vastaamaan paremmin YK:n alkuperäiskansajulistuksen[3] mukaisia alkuperäiskansa oikeuksia neuvotteluista ja vapaissa olosuhteissa annetun tietoon perustuvan ennakkosuostumuksen hankkimisesta, joiden täytäntöönpanoon Suomi on julistuksen hyväksyessään sitoutunut.

Saamelaiskäräjien esitys kaivoslain 50 §:n sisällöksi

Kaivoslain 50 § sisältää niin sanotun saamelaiskulttuurin heikentämiskiellon kaivoslain mukaisessa toiminnassa, ja on siksi yksi saamelaisten kannalta kaikkein keskeisimmistä kaivoslain pykälistä. Nykyisen lain sisältämä heikentämiskiellon taso (sallittujen negatiivisten vaikutusten korkea kynnys) on kuitenkin säädetty niin korkealle, ettei nykyinen kaivoslain 50 § ole kyennyt turvaamaan riittävällä tavalla tarkoitustaan. Saamelaiskäräjät on tämän vuoksi esittänyt Työ- ja elinkeinoministeriölle pykälän muuttamista seuraavan kaltaiseen muotoon.

50 § Luvan myöntämisen esteet saamelaisten kotiseutualueella, koltta-alueella ja erityisellä poronhoitoalueella

Malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saa myöntää, mikäli luvan hakija ei edellä 38 §:n tarkoittamassa selvityksessään ole osoittanut, ettei luvan mukaisesta toiminnasta aiheudu vähäistä suurempaa haittaa saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja harjoittaa perinteisiä elinkeinojaan.

[2] https://www.ohchr.org/en/indigenous-peoples/consultation-and-free-prior-and-informed-consent-fpic
[3] https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79095/UM_0516_YKn_julistus_Netti.pdf

Lupaa ei myöskään saa myöntää, mikäli luvan mukainen toiminta yhdessä muiden vastaavien lupien tai alueiden muiden käyttömuotojen kanssa:

1) Saamelaiskäräjien käsityksen mukaan vähäistä suuremmassa määrin heikentäisi saamelaisten kotiseutualueella edellytyksiä harjoittaa perinteisiä saamelaiselinkeinoja taikka muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria;

2) Saamelaiskäräjien tai kolttien kyläkokouksen käsityksen mukaan vähäistä suuremmassa määrin heikentäisi kolttien elinolosuhteita ja mahdollisuuksia harjoittaa elinkeinoja kolttaalueella;

3) alueen paliskunnan tai Saamelaiskäräjien käsityksen mukaan aiheuttaisi erityisellä poronhoitoalueella vähäistä suurempaa haittaa poronhoidolle.

saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvaa, tai vaikutuksiltaan sinne ulottuvaa kaivoslupaa tai malminetsintälupaa ei myöskään saa myöntää ellei Saamelaiskäräjät ole myöntänyt hankeelle edellä 38 a §:ssä tarkoitettua ennakkosuostumusta.

Saamelaiskäräjät esitti Saamelaiskäräjälain 9§:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, että pykälä muutettaisiin ympäristönsuojelulain mukaisten lupa-asioiden tapaan niin sanotun käännetyn näyttötaakan muotoon (luvan hakija osoittaisi, ettei vähäistä suurempaa haittaa aiheutuisi saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana) ja että haittakynnystä laskettaisiin saamelaiskäräjien esityksen mukaan (nykyisestä ”olennaisesti heikentää” muotoon ”ei aiheudu vähäistä suurempaa haittaa”). Tämä muutos olisi tukenut ja täydentänyt käräjien edellä 38 §:n sisältöön esittämää muutosta siitä, että vastuu vaikutusten arvioinnin asianmukaisesta suorittamisesta oltaisiin siirretty luvan hakijalle.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, ettei sillä ole neuvottelumandaattia 50 §:n kynnyksen madaltamisen tai muun kokonaisuuden osalta, koska haitan asteen alentaminen käsitellään yhdessä muiden valmisteilla olevien HE-luonnosten kanssa poliittisessa neuvottelussa. Saamelaiskäräjien käsityksen mukaan ministeriö ei menettelyllään ole noudattanut Saamelaiskäräjälain 9§:n mukaista neuvotteluvelvoitetta. Puute on merkittävä, koska kaivoslain 50§ on saamelaisten kannalta yksi merkittävimmistä kaivoslain pykälistä ja tästä syystä Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön menettelyä asiassa ja pyytää eduskuntaa muuttamaan hallituksen esitykseen sisältämän 50 §:n Saamelaiskäräjien esittämään muotoon, jossa otettaisiin käyttöön ns. käännetyn näyttötaakan periaate (luvan hakija osoittaisi, ettei vähäistä suurempaa haittaa aiheutuisi saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana) ja haittakynnystä laskettaisiin saamelaiskäräjien esityksen mukaiselle tasolle, eli nykyisestä ”olennaisesti heikentää” muotoon ”ei aiheudu vähäistä suurempaa haittaa”.

Saamelaiskäräjien muiden pykäläkohtaisten esitysten huomioon ottaminen Työ- ja elinkeinoministeriön luonnoksessa hallituksen esitykseksi

1 § Lain tarkoitus

Päästiin yhteisymmärrykseen seuraavasta pykälää koskevasta muutoksesta hallituksen esitysluonnokseen:

- 4 momenttiin lisätään saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana *ylläpitää ja kehittää omaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* turvataan.

3 § Lain suhde muuhun lainsäädäntöön

Päästiin yhteisymmärrykseen seuraavasta pykälää koskevasta muutoksesta hallituksen esitysluonnokseen:
- lisätään lakiviittaukset lakiin saamelaiskäräjistä (974/1995) ja saamen kielilakiin (1086/2003).

4 § Viranomaiset ja niiden tehtävät

Saamelaiskäräjät esitti erillisen, riippumattoman arviointi- ja valvontaelimen perustamista tai kaivoslain valvontatehtävän siirtämistä ELY-keskukselle.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi Saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluiden yhteydessä, ettei erillinen toimielin ole kaivoslain uudistuksella ratkaistava asia. Tässä hankkeessa ei esitetä kaivosviranomaisen toimivaltaan ja vastuulle kuuluvien tehtävien siirtämistä toiselle viranomaiselle. Luvittava ja valvova viranomainen voi olla sama, ja tähän ei ole olemassa periaatteellista kieltoa. Kaivosviranomaisen resursseja tullaan tarkistamaan kaivoslain uudistamiseen liittyen.

Asiasta ei näin ollen päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan on todella ongelmallista, että Tukes kaivosviranomaisena suorittaa lupahakemusten yhteydessä vaikutusten ennakollisen arvioinnin, jonka toteutumisen valvonta on sillä itsellään. Lisäksi ja erityisen ongelmalliseksi kaivosviranomaisen roolin, sen objektiivisuuden kannalta tekee se, että Tukes kaivosviranomaisena aktiivisesti valittaa tuomioistuimen ratkaisuista ja prosessaa valitusten yhteydessä asianosaisen tavoin ja luvan hakijan intressien puolesta tilanteissa, joissa esimerkiksi Saamelaiskäräjät on valittanut kaivosviranomaisen lupapäätöksestä. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan Tukesin toiminta osoittaa puolueellisuutta käsittelemiinsä lupa-asioihin nähden, mikä ei sovi julkiselle lupaviranomaiselle, jonka toiminnalta edellytetään läpinäkyvyyttä ja objektiivisuutta.

Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön menettelyä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

5 § Määritelmät

Saamelaiskäräjät esitti, että malminetsintä määriteltäisiin vain malminetsintäluvan nojalla tehtäväksi toiminnaksi.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi Saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluiden yhteydessä, ettei maanomistajan luvalla tehtävää malminetsintää olla rajaamassa pois, koska se rajoittaisi perustuslain 15 §:n nojalla suojattua omistusoikeutta. Kaivoslain 9 §:n mukaan malminetsintää voi tehdä malminetsintäluvalla tai maanomistajan luvalla, ja että järjestelmä ohjaa luvan hakemiseen, koska vain sitä kautta saa etuoikeuden. Hallituksen esityksen mukaan maanomistajan luvalla tapahtuvasta malminetsinnästä tulisi jatkossa kuitenkin ilmoittaa kaivosviranomaiselle.

Näin ollen asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

6 § Yleiset periaatteet

Saamelaiskäräjät esitti intressivertailua koskevan periaatteen sisällyttämistä pykälään: toiminnasta yleisesti ja yhteiskunnallisesti saatavat hyödyt ovat selvästi suuremmat kuin toiminnasta eri tahoille aiheutuvat haitat.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että intressivertailun selvittämisen vuoksi hanke sai vuoden jatkoajan. Intressivertailua ei ole yksinkertaista toteuttaa. Kaivostoiminnan edellytyksenä olisi jatkossa kuntakaava, ja kuntakaavoituksen kautta otettaisiin huomioon paikallisten eri intressien yhteensovittaminen. Samoin lupamääräyksien antamista koskevat lisäykset mahdollistavat eri intressien huomioon ottamista. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan ministeriön esitys ei todellisuudessa uskottavalla tavalla sisällä konkreettista intressivertailua lupaprosessin yhteydessä. Näin ollen asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

7 § Etsintätyö

Saamelaiskäräjät esitti uuden kohdan lisäämistä 2 momenttiin, minkä mukaan etsintätyötä ei saisi tehdä 150 metriä lähempänä muinaismuistoa tai kulttuuriperinnöllisesti arvokasta kohdetta tai tiedossa olevaa pyhää paikkaa. Lisäksi poronhoidon rakenteiden toivottiin rajattavan etsintätyön ulkopuolelle.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, että etsintätyötä koskevia niin sanottuja no go –alueita ei olla lisäämässä esityksellä. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että muinaismuistolaki (295/1963) suojaa muinaismuistoja. Toimeenpanoon voitaisiin kiinnittää jatkossa enemmän huomiota kaivosviranomaisessa. Esitysluonnoksen 51 §:ssä (malminetsintäluvassa annettavat määräykset) mainitaan muiden elinkeinojen huomioon ottaminen. Säännöksen perusteluissa voidaan mainita huomioon otettavana seikkana poronhoitoon liittyvät kiinteät rakennelmat.

Näin ollen asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

9 § Malminetsinnän luvanvaraisuus

Saamelaiskäräjät ehdotti maanomistajan suostumuksella tehtävän malminetsinnän kieltämistä. Lisäksi malminetsintäalueen sijoittuessa saamelaisten kotiseutualueelle, vaadittaisiin Saamelaiskäräjien suostumus, sekä kolttalaissa tarkoitetulle koltta-alueelle, Kolttien kyläkokouksen suostumus.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että ensin mainittu ehdotus on ongelmallinen omaisuuden suojaa koskevan perusoikeuden kannalta. Puolestaan vapaa tietoon perustuva ennakkosuostumus on asia, joka ratkaistaan saamelaiskäräjistä annetun

lain uudistamisen voimaantulon myötä. Kaivoslakia tullaan tarkentamaan tarvittaessa em. lain tultua voimaan.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

11 § Malminetsintä luvan nojalla

Saamelaiskäräjät esitti seuraavia muutoksia pykälään:

- 1 momentista poistettaisiin *kohtuudella vältettävissä olevat.* (Nykyisin: Toimenpiteet on suunniteltava siten, että niistä ei aiheudu kohtuudella vältettävissä olevaa yleisen tai yksityisen edun loukkausta.)
- 2 momenttia muutettaisiin niin, että malminetsintäluvan nojalla tapahtuvasta malminetsinnästä ja muusta malminetsintäalueen käytöstä ei saa aiheutua:
    - *vähäistä suurempaa* haittaa muulle elinkeinotoiminnalle (2 kohta; nykyisin olennaista haittaa);
    - *vähäistä suurempia* muutoksia luonnonolosuhteissa (3 kohta; nykyisin merkittäviä muutoksia);
    - *haittaa saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana harjoittaa kieltään, kulttuuriaan sekä perinteisiä elinkeinojaan* (uusi 6 kohta);
    - *muinaismuistojen, eikä kulttuuri- tai rakennusperinnön vahingoittumista* (uusi 7 kohta).

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, ettei ehdotettuja muutoksia nähdä tarkoituksenmukaisina, koska ne muuttaisivat kynnystä sallitusta malminetsinnästä. Kuitenkin myöhemmässä kaivoslain uudistamisen valmistelun vaiheessa on tuotu luonnokseen uusi 3 momentti, joka vahvistaa lupamääräysten kautta malminetsinnän kiellettyjä vaikutuksia: ”Malminetsintäluvan myöntäminen edellyttää, ettei malminetsinnästä, asetettavat lupamääräykset ja malminetsintäalueen sijainti huomioon ottaen, aiheudu edellä 2 momentissa tarkoitettua seurausta.” Malminetsintäluvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaisten kotiseutualueella arvioidaan 38 ja 50 §:n nojalla. Muinaismuistoja koskee oma lakinsa. Lisäksi 51 §: perusteella voidaan antaa lupamääräyksiä.

Näin ollen asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

12 § Ilmoitus malminetsintäalueen maastotöistä ja rakennelmista

Saamelaiskäräjät ehdotti maanomistajan suostumuksella tehtävän malminetsinnän kieltämistä koskevaa muutosta pykälään.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, että saamelaiskäräjien esitys on ongelmallinen omaisuuden suojaa koskevan perusoikeuden kannalta.

Asiasta ei saavutettu yhteisymmärrystä. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

18 § Kaivosluvan haltijan velvollisuudet

Saamelaiskäräjät esitti seuraavia muutoksia pykälään:

- Kaivosluvan haltija on velvollinen huolehtimaan siitä, että:
    - kaivostoiminnasta ei aiheudu *vähäistä suurempaa* haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle (2 kohta);
    - *kaivostoiminnasta ei aiheudu vesipuitedirektiivissa kiellettyjä haittoja vesistöille ja kalastolle* (uusi 5 kohta);
    - *kaivostoiminnasta aiheutuvia vahingollisia ympäristövaikutuksia vältetään, ja viime kädessä minimoidaan ja korvataan* (uusi 6 kohta);
    - *kaivostoiminnalla ei aiheuteta haittaa saamelaisten oikeudelle ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* (uusi 7 kohta);
    - *kaivostoiminnalla ei aiheuteta muinaismuistojen, eikä kulttuuri- tai rakennusperinnön vahingoittumista* (uusi 8 kohta).

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että osa saamelaiskäräjien esityksistä kuuluu muun lainsäädännön piiriin, mm. vesipuitedirektiivi. Kaivosluvan mukaisen toiminnan vaikutuksia saamelaisten kotiseutualueella arvioidaan 38 ja 50 §:n nojalla. Yleisölle avointa tilaisuutta koskevan 3 momentin perusteluihin voitaisiin lisätä, että kaivostoiminnan vaikutuksia selvitettäessä on tuotava esiin myös vaikutukset saamelaisten oikeuksille alkuperäiskansana.

Asiasta ei saavutettu yhteisymmärrystä. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

24 § Kullanhuuhtojan velvollisuudet

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen seuraavasta pykälää koskevasta lisäyksestä hallituksen esitysluonnokseen 2 momentin loppuun:

- Kullanhuuhdontaluvan nojalla tapahtuvasta toiminnasta ja muusta kullanhuuhdonta-alueen käytöstä ei saa aiheutua 11 §:n 2 momentissa tarkoitettua tai muille lähistöllä olevien alueiden käyttötarpeille haittaa tai vahinkoa eikä vahinkoa alueella sijaitseville kulttuurihistoriallisesti arvokkaille rakennuksille ja niiden pihapiireille *tai muille vastaaville kohteille taikka poronhoidon rakenteille tai porojen kuljetusreiteille*.

28 § Selvitys kullanhuuhdonnasta

Päästiin yhteisymmärrykseen, että poistetaan 2 momentin 2 kohdasta sana arvioiduista (kullanhuuhdonnan vaikutukset, ei arvioidut vaikutukset).

34 § Lupahakemus

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen seuraavista pykälää koskevista muutoksista hallituksen esitysluonnokseen:

- 2 momentin 1 kohtaan lisäys siitä, että lupahakemuksessa on myös esitettävä tieto hakijan hakemista tai voimassa olevista muista luvista.
- 3 momenttiin lisätään uusi kohta, jonka mukaan lupahakemukseen on liitettävä *saamelaisten kotiseutualueella riittävä selvitys 38 §:n mukaista menettelyä varten hankkeen vaikutuksista saamelaisten oikeudelle alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan.*

40 § Lupahakemuksesta tiedottaminen

Päästiin yhteisymmärrykseen, että saamen kielilakia koskeva viittaus lisätään 3 §:ään (todettu yllä 3 §:n kohdalla).

45 § Lupaharkinnan perusteet

Saamelaiskäräjät esitti intressivertailua koskevan periaatteen sisällyttämistä pykälään.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, ettei intressivertailua koskevaa pykälää olla esittämässä, sillä se olisi vaikeasti toteutettavissa intressien erilaisuuden vuoksi, ja miten intressejä punnittaisiin toisiaan vasten. Kuntakaavalla pystytään sovittamaan yhteen paikallisia intressejä.

Asiasta ei näin ollen päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

46 § malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan myöntämisen esteet

Saamelaiskäräjät ehdotti säännökseen lisäystä, jonka mukaan malminetsintälupaa ja kullanhuuhdontalupaa ei saisi myöntää alueelle, jossa luvan mukainen toiminta aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa muulle elinkeinotoiminnalle (8 kohta).

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että haitan aste voisi olla, ettei luvan mukainen toiminta aiheuttaisi olennaista haittaa muulle elinkeinotoiminnalle. Poronhoito tulisi huomioon otetuksi muuna elinkeinona. 51 §:n mukaisilla lupamääräyksillä haittaa voitaisiin vähentää.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

48 § Kaivosluvan myöntämisen esteet

Saamelaiskäräjät esitti Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, ettei kaivoslupaa saisi myöntää jos hakemusalue kokonaan tai osittain sijoittuu lain, asetuksen tai valtion maiden haltijana Metsähallituksen päätöksen nojalla suojellulle alueelle tai erämaalain tarkoittamalle erämaa-alueelle tai alueelle, jonka suojelua koskeva päätös, laki tai asetus on vireillä.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että Kaivoslaki NYT –kansalaisaloitteesta annetun talousvaliokunnan mietinnön mukaan käynnissä olevan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamishankkeen yhteydessä tulee arvioida luonnonsuojelulain suhdetta kaivostoimintaan ja ottaa tässä yhteydessä huomioon kansalaisaloitteessa esiin tuodut näkökohdat, arvioida ehdotusten tarkoituksenmukaisuutta ja esittää tarkoituksenmukaisimpia ratkaisuja tavoitteiden toteuttamiseksi. Asiaa ei siis valmistella kaivoslain uudistamisen yhteydessä.

Asiassa ei näin ollen saavutettu yhteisymmärrystä. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

51 § Malminetsintäluvassa annettavat määräykset

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen seuraavista pykälää koskevista muutoksista hallituksen esitysluonnokseen:

- Malminetsintäluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:
    - poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi* (2 kohta)
    - *saamelaisten kotiseutualueella* sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta *saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella (3 kohta).

Näin ollen pykälästä päästiin osittaiseen yhteisymmärrykseen. Yhteisymmärrykseen ei päästy siltä osin, kuin saamelaiskäräjien ehdotus koski 11 §:ään viittaamista, koska 11 §:n sanamuodosta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät pyytää ministeriötä edelleen lisäämään hallituksen esitykseen 11 §:ään viittaamista koskevan maininnan.

52 § Kaivosluvassa annettavat määräykset

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen seuraavista pykälää koskevista muutoksista hallituksen esitysluonnokseen:

- Kaivosluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:

- poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi* (4 kohta);
- *saamelaisten kotiseutualueella* sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta *saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella (5 kohta).

Pykälästä päästiin osittaiseen yhteisymmärrykseen. Yhteisymmärrykseen ei päästy siltä osin, kuin saamelaiskäräjien ehdotus koski huomioon otettavien ympäristövaikutusten kynnyksen alentamista vähäistä suuremmiksi. Tältä osin Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

54 § Kullanhuuhdontaluvassa annettavat määräykset

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen seuraavista pykälää koskevista muutoksista hallituksen esitysluonnokseen:

- Kullanhuuhdontaluvassa on annettava yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset määräykset:
  - poronhoidolle aiheutuvien haittojen vähentämiseksi erityisellä poronhoitoalueella *ja saamelaisten kotiseutualueella muille saamelaisten perinteisille elinkeinoille aiheutuvien haittojen vähentämiseksi* (3 kohta);
  - *saamelaisten kotiseutualueella* sen varmistamiseksi, ettei luvassa tarkoitetulla toiminnalla vaaranneta *saamelaisten oikeutta ylläpitää ja kehittää alueella kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan* ja kolttien kolttalain mukaisia oikeuksia koltta-alueella (4 kohta).

Pykälästä päästiin osittaiseen yhteisymmärrykseen. Yhteisymmärrykseen ei päästy siltä osin, kuin saamelaiskäräjät ehdottivat lisättäväksi 6 kohtaan jälkitoimenpiteiden rinnalle alueen ennallistamista toiminnan aikana ja sen päättyessä. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, ettei kullanhuuhdonnan osalta olla esittämässä toiminnan aikaista sulkemista, ja ennallistamisen sisältyvän jälkitoimenpiteisiin. Yhteisymmärrykseen ei päästy myöskään siltä osin, kun saamelaiskäräjät ehdottivat, ettei toiminnasta saisi aiheutua muussa laissa kiellettyä seurausta. Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, ettei kaivoslaissa voida kieltää muissa laeissa kiellettyjä seurauksia. Näiltä osin Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon

55 a § Varauspäätöksen sisältö

Saamelaiskäräjät esitti saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, ettei varausta saisi hyväksyä, jos varausalue kokonaan tai osittain sijoittuu lain, asetuksen tai valtion maiden haltijana Metsähallituksen päätöksen nojalla

suojellulle alueelle tai erämaalain tarkoittamalle erämaa-alueelle tai alueelle, jonka suojelua koskeva päätös, laki tai asetus on vireillä.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, että Kaivoslaki NYT –kansalaisaloitteesta annetun talousvaliokunnan mietinnön mukaan käynnissä olevan luonnonsuojelulainsäädännön uudistamishankkeen yhteydessä tulee arvioida luonnonsuojelulain suhdetta kaivostoimintaan ja ottaa tässä yhteydessä huomioon kansalaisaloitteessa esiin tuodut näkökohdat, arvioida ehdotusten tarkoituksenmukaisuutta ja esittää tarkoituksenmukaisimpia ratkaisuja tavoitteiden toteuttamiseksi. Asiaa ei siis valmistella kaivoslain uudistamisen yhteydessä.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

56 § Lupapäätöksen sisältö

Saamelaiskäräjät esitti saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluiden yhteydessä, että 1 momentin viimeinen virke muutettaisiin muotoon: Päätöksessä on otettava kantaa lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin yksilöityihin *tai perusteltuihin* vaatimuksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi, ettei lisäys vaikuta tarkoituksenmukaiselta, eikä muuttaisi asiantilaa.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

65 § Kullanhuuhdontaluvan voimassaolon jatkaminen

Saamelaiskäräjät esitti saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä, että luvan mukaisesta toiminnasta aiheutuneet haitat eivät saisi osoittautua suuremmiksi tai vähäistä suuremmassa määrin poikkeaviksi siitä, mitä lupaa aiemmin haettaessa on arvioitu.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan olennaista on se, että lakia ja lupaa noudatetaan, mikä taataan nykyisellä 2 momentin 3 kohdalla. Jos toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset poikkeavat olennaisesti siitä, mitä lupaharkinnassa on arvioitu, sovellettavaksi tulee 69 § luvan muuttamisesta. Nämä säännökset ovat riittäviä.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

70 § Luvan peruuttaminen

Saamelaiskäräjät esitti saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä seuraavia muutoksia pykälään:

- Lupaviranomaisen on omasta aloitteestaan taikka muun viranomaisen tai haittaa kärsivän asianosaisen tai 165 §:ssä tarkoitetun tahon hakemuksesta peruutettava malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuuhdontalupa, jos:
    - toiminnasta aiheutuu tässä tai muualla laissa säädetty kielletty seuraus (uusi 4 kohta);
    - toiminnasta aiheutuvat haitalliset vaikutukset tai riskit vaikutusten syntymisestä poikkeavat olennaisesti siitä, mitä lupaharkinnassa on arvioitu tai osoittautuvat muulla tavoin kohtuuttomiksi (uusi 5 kohta).

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan kaivoslaissa säädetty kielletty seuraus otetaan huomioon voimassa olevan 3 kohdan mukaisesti. Muun lain mukainen kielletty seuraus otetaan huomioon muun lain valvonnassa. Lisäksi sovellettavaksi saattaa tulla 69 § luvan muuttamisesta. Nämä katsotaan riittäviksi.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

169 § Päätöksen täytäntöönpano muutoksenhausta huolimatta

Saamelaiskäräjät esitti saamelaiskäräjälain 9 §:n neuvotteluiden yhteydessä pykälän mukaisen aloittamisoikeuden rajaamista saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolelle.

Työ- ja elinkeinoministeriö totesi nykyisessä 2 momentissa edellytettävän, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi ja hakija asettaa kaivosviranomaisen määräämän vakuuden niiden edunmenetysten ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai lupamääräysten muuttaminen voi aiheuttaa. Työ- ja elinkeinoministeriö näkee tämän edellytyksen rajaavan tarpeeksi aloittamisoikeutta.

Asiasta ei päästy yhteisymmärrykseen. Saamelaiskäräjät ei hyväksy ministeriön esitystä asiassa ja pyytää tätä muuttamaan hallituksen esityksen Saamelaiskäräjien esittämään muotoon.

8 § Ilmoitus etsintätyöhön liittyvästä näytteenotosta

Saamelaiskäräjälain 9 §:n mukaisten neuvotteluiden yhteydessä päästiin yhteisymmärrykseen siitä, että säännökseen lisätään, että etsintätyöstä erityisellä poronhoitoalueella on ennen 7 §:ssä tarkoitetun näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus myös alueen paliskunnalle.

Saamelaiskäräjien yleisiä huomioita edellä viitattujen muiden pykäläkohtaisten muutosten vaikutuksista

TEM:n luonnoksessa esitetty lisäys kaivoslain 75 §:ä koskien varauspäätöksen jäljennöksen toimittamista Saamelaiskäräjille, jos päätös kohdistuu saamelaisten kotiseutualueelle, Koltta-alueelle kohdistuvasta päätöksestä Kolttien kyläkokoukselle ja poronhoitoalueelle kohdistuvasta päätöksestä asi-

anomaiselle paliskunnalle, voidaan nähdä positiivisena lisäyksenä. Tämä parantaisi Saamelaiskäräjien, Kolttien kyläkokouksen ja paliskuntien tiedonsaantia varauspäätöksiä koskien. Käytännössä tämä ei kuitenkaan vaikuta millään tavalla edellä mainittujen toimijoiden mahdollisuuteen osallistua tai vaikuttaa varauspäätöksiin, saatika itse kaivutoiminnan toteutumiseen ja siitä seuraaviin vaikutuksiin, joten lisäysten ei voida katsoa turvaavan saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana nykyistä paremmin.

Saamelaiskäräjät on toistuvasti todennut, että edellä viitattu nykyinen oikeustila, ei ole riittävällä tavalla kyennyt turvaamaan saamelaisten kotiseutualueella saamelaisten edellytyksiä harjoittaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan eikä siten vaikuttanut toivotulla tavalla saamelaisten kannalta perutuslain 17 §:n 3 -momentin sekä YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 27 artiklan tai YK:n alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan julistuksen toteutumiseen käytännössä. Tästä syystä Saamelaiskäräjät esittää kaivoslakiin sisältyvien alkuperäiskansa oikeuksien toteuttamiseksi laadittujen säädösten edelleen kehittämistä tässä lausunnossa esitetyin tavoin. Saamelaisten oikeudella alkuperäiskansana ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan, on annettava kaivoslain soveltamisessa nykyistä suurempi painoarvo. Jotta Suomen perustuslain 17 § 3-momentin tarkoittama saamenkielten, kulttuurin ja siihen kuuluvien perinteisten elinkeinojen suoja voisi toteutua perustuslain mukaisena, edellyttää tämä kaivoslain soveltamisen kontekstissa lupapäätöksiin liittyvän harkinnan suorittamista jatkossa siten, että kaivosviranomainen jatkossa arvioisi saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvan luvan myöntämisen edellytyksiä siitä lähtökohdasta, voidaanko hakemuksen kohteena olevalle alueelle sijoittaa saamelaiskulttuurin ja siihen kuuluvien perinteisten elinkeinojen ylläpitämisen ja kehittämisen edellytysten siitä vähäistä suuremmassa määrin heikentymättä, mainittuja edellytyksiä heikentäviä maankäyttömuotoja. Tämän periaatteen soveltamisen tulee olla kaikessa saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvassa kaivoslain mukaisessa toiminnassa ensisijainen arvioinnin kohde. Mikäli edellä viitatun arvion tuloksena käy ilmi, että edellytykset kyseessä olevalla alueella ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria ja perinteisiä elinkeinoja heikentyvät, ei lupaa tule myöntää, koska saamelaisten perustuslaissa turvatulle oikeudelle ylläpitää ja kehittää kieltään ja kulttuuriaan on annettava etusija perustuslain etusijasäännöksen nojalla, tilanteissa, joissa mainittu perustuslain säädös olisi ristiriidassa esimerkiksi kaivoslain säädösten kanssa. Se, missä määrin muulla maankäytöllä voidaan aiheuttaa haittaa saamelaisten perustuslailliselle oikeudelle harjoittaa, ylläpitää ja kehittää kyseessä olevalla alueella kieltään, saamelaiskulttuuria ja perinteisiä elinkeinoja riippuu alueen tilasta kokonaisuutena. Tästä syystä asian riittävä selvittäminen ja asianmukainen ja perusteellinen arviointi on saamelaisten kotiseutualueelle sijoittuvien hankkeiden yhteydessä välttämätöntä ja keskeistä.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmassa 8. tavoitteena listataan kaivosten ympäristösuojelun parantaminen (Valtioneuvoston julkaisuja 2019:31, s. 45). Hallitusohjelmassa oleva kirjaus koskien malminetsintäoikeuden lupaprosesseja, käytänteitä ja mahdollisia rajoittamistarpeita luonnonsuojelualueilla (s. 46) nähdään Saamelaiskäräjillä tärkeänä. Kaivoslaki nyt -kansalaisaloitteen tavoitteena on rajata arvokkaat luontoalueet kaivostoiminnan ulkopuolelle, ja tästä keskustellaan myös Talousvaliokunnan mietinnössä TaVM 7/2020 vp. Talousvaliokunta ”pitää luonnonarvoiltaan korvaamattomien alueiden suojelua tärkeänä tavoitteena.” (s. 18) Saamelaiskäräjät pitää tärkeänä huomioida tämä

hallitusohjelman kirjaus meneillään olevassa kaivoslain uudistamistyössä ja esittääkin, että kaikenainen kaivoslain mukainen toiminta jatkossa suljettaisiin pois lailla, asetuksella tai Metsähallituksen päätöksellä suojelluilta sekä erämaalain tarkoittamilta erämaa-alueilta.

Saamelaiskäräjien perustelut voimassa olevan lain valvontaan ja vaikutusten arviointiin liittyen ongelmien korjaamiseksi ja tässä lausunnossa esitettyjen kaivoslain muutosesitysten tueksi

Saamelaiskäräjät on useissa lausunnoissaan esittänyt lupaviranomaiselle toimenpiteitä yhteistyön ja lupaharkinnan kehittämiseksi. Saamelaiskäräjillä on ollut valmiudet ja halu tehdä lupaviranomaisen kanssa aidosti yhteistyötä kaivoslain saamelaisia koskevien kirjausten tarkoituksen toteuttamiseksi, mutta lupaviranomaiselta tahtoa tähän kehitystyöhön ei ole löytynyt.

Edellä esitettyjen seikkojen valossa Saamelaiskäräjät näkee välttämättömänä, että Työ- ja elinkeinoministeriö TEM sekä Suomen eduskunta ottaisivat uudistusta jatkovalmistellessaan huomioon Saamelaiskäräjien näkemykset ja täydentäisi esitystään saamelaisten oikeuksia alkuperäiskansana paremmin toteuttavaan muotoon. Saamelaiskäräjien nähtävänä oleva luonnos hallituksen esitykseksi ei näiden oikeuksien toteutumista turvaa, eikä sellaisenaan ole Saamelaiskäräjien hyväksyttävissä. Saamelaiskäräjät on laatinut taustamuistiossaan Dnro 851/D.a.9./2020 sekä tämän lasunnon pykäläkohtaiset esitykset tarvittaviksi muutoksiksi. Saamelaiskäräjät pyytää ministeriötä ottamaan uudistuksen jatkovalmistelun pohjaksi Saamelaiskäräjien esitykset kaivoslain pykäläkohtaisiksi muutoksiksi, jotta uuden kaivolain säädökset tulevaisuudessa kykenisivät riittävästi takaaman saamelaisille alkuperäiskansana perustuslaissa 17 §:n 3 momentissa sekä KP-sopimuksen 27 artiklassa turvattujen oikeuksien toteutumisen.

Saamelaiskäräjät on aiemmin esittänyt työ- ja elinkeinoministeriölle mm. riippumattoman, olemassa olevista virastoista sidonnaisuuksineen erillisen arviointi- ja valvontaelimen perustamista toteuttamaan kaivoslain mukaisissa lupaprosesseissa tehtävää vaikutusten arviointia sekä valvontaa. Tämän elimen tehtäviin kuuluisivat saamelaisten alkuperäiskansaoikeuksia häiritsevien käyttömuotojen vaikutusten sekä ympäristövaikutusten arviointitehtävät sekä toiminnan valvonta (esim. ympäristölupien mukaiset valvontatehtävät sekä kaivoslain 16 luvun mukaiset valvontatehtävät) saamelaisten kotiseutualueella. Perustettavalla viranomaisella tulisi olla sekä ympäristöalan että saamelaiskulttuurin, mukaan lukien perinteisten elinkeinojen erityistä asiantuntemusta.

Toiminnan valvontaan on myös panostettava nykyistä enemmän. Lisäksi valvonnan on oltava kokonaisvaltaista toimintaa siten, että yhdellä valvovalla viranomaisella olisi kokonaisvastuu ja kokonaiskuva toiminnan eri ulottuvuuksien ja eri lakien mukaisuuden valvonnasta. Tämän kaltainen ratkaisu säästäisi lopulta kokonaisresursseja mutta mahdollistaisi samalla valvonnan laadun ja kattavuuden parantamisen. Asioiminen yhden valvovan viranomaisen kanssa on Saamelaiskäräjien käsityksen mukaan ollut myös toiminnan harjoittajien toiveena. Lisäksi Tällainen malli yhden erillisen arvionti ja valvonta elimen perustamisesta saa kannatusta myös selvitysmies Pekka Vihervuoren selvityksessä.

Vihervuoren selvityksessä (s. 15, myös s. 91) todetaan, että

> ”Kaikkien osapuolten kannalta on olennaista, että kaivoslain ja ympäristölakien valvonta tapahtuu oikeasuhtaisesti, asiantuntevasti, tehokkaasti ja oikea-aikaisesti. Riskiperusteisuus on valvonnan tärkeä lähtökohta, kuten myös valvonnan yhdenmukaisuus maan eri alueilla samanlaisissa tilanteissa. Selvityshenkilön saamien selvitysten mukaan ympäristövalvonnan resurssit ja monipuolinen asiantuntemus ELY-keskuksissa ovat usean vuoden ajan jatkuvasti vähentyneet, jopa hallitsemattomalla tavalla. Valvonta on käytännössä paljolti toiminnanharjoittajien omavalvontaa, eikä satunnaisia tarkastuskäyntejä tämän täydennyksenä esimerkiksi jätehuollon asianmukaisuuden varmistamiseksi enää suoriteta, vaikka yksittäisiä merkittäviäkin laiminlyöntejä on ilmennyt. Tilanteeseen olisikin heti kiinnitettävä vakavaa huomiota.”

Lisäksi selvityksessä (s. 91) todetaan, että:

> ”Samaan kaivoshankkeeseen liittyy käytännössä usean eri lain mukaista valvontaa, eikä näiden välinen työnjako aina ole selvää.”

Vihervuoren selvityksessä esiintuotua ei ole tarkasteltu kaivoslain uudistuksessa, eikä muutoksia viranomaisten tehtäviin esitetä Vihervuoren suosituksesta (s. 91) huolimatta. Toisin kuin ympäristönsuojelu- ja vesilaeissa, jotka myös osaltaan säätelevät kaivoslain mukaista toimintaa, kaivoslaissa on poikkeuksellisesti osoitettu sekä vaikutustenarviointi, lupaharkinta että toiminnan valvonta yhdelle ja samalle viranomaiselle. Valvonnan riippumattomuuden vahvistamiseksi ja toisaalta kaivoslain mukaista toimintaa säätelevän säädöskokonaisuuden yhdenmukaistamiseksi vähintäänkin lupaharkinta ja valvonta tulisi eriyttää kahdelle eri viranomaiselle. Perustellumpaa olisi kuitenkin keskittää myös esimerkiksi 38 §:ssä tarkoitettu ennakollinen arviointi ennen luvan myöntämistä samalla taholle.
Ottaen huomioon, että kaivoslain nojalla luvitettavalla toiminnalla on merkittäviä ympäristövaikutuksia, sekä nykyisen kaivosviranomaisen toimenkuva ja lupaharkinnassakin osoitettu asiantuntemuksen puute ympäristövaikutuksista, olisi perusteltua, että vaikutustenarviointi sekä valvonta siirrettäisiin ulkopuoliselle taholle, esimerkiksi ELY-keskuksille, mikäli Saamelaiskäräjien aiemmin esittämää uutta, erillistä virnaomaista ei aiota perustaa. Näin varmistettaisiin, että lainsäädännössä määritellyt ympäristönsuojelutavoitteet otettaisiin nykyistä paremmin huomioon toiminnan valvonnassa. ELY-keskusten tehtäviin kuuluu jo nykyisellään ”ympäristönsuojelu, alueiden käyttö, rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito, luonnon monimuotoisuuden suojelu ja kestävä käyttö sekä vesivarojen käyttö ja hoito” (Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista 897/2009, 3 § 1 mom. 9 kohta) sekä ”valvoa yleistä etua ympäristö- ja vesiasioissa, tuottaa ja jakaa ympäristöä koskevaa tietoa sekä parantaa ympäristötietoutta, ehkäistä ja torjua ympäristövahinkoja ja -haittoja, huolehtia valtion vesitaloudellisista luvista ja yksityisoikeudellisista sopimuksista sekä huolehtia ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta” (ibid., 3 § 2 mom. 3 kohta). Näin ollen ELY-keskuksilla olisi ainakin teoriassa nykyisten tehtäviensä perusteella saamelaiskulttuurin tuntemusta lukuun ottamassa kohtuulliset edellytykset suoriutua esitettyje valvonta ja arviointi tehtävien suorittamisesta.

Edellä viitattuun asiakokonaisuuteen liittyen Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan kaivosluvan, malminetsintäluvan ja kullanhuuhdontaluvan hakijalta itseltään tulisi myös jatkossa edellyttää perusteellista ja uskottavaa selvitystä toiminnan vaikutuksista saamelaisten oikeudelle harjoittaa kieltään, kulttuuriaan ja perinteisiä elinkeinojaan alueella. Lakiin nykyisellään sisältyvä malli vaikutusten arvioimisesta kaivosviranomaisen ja Saamelaiskäräjien yhteistyöllä on Saamelaiskäräjien näkökulmasta osoittautunut toimimattomaksi ratkaisuksi. Tästä syystä Saamelaiskäräjät esittää ympäristönsuojelulakiin sisältyvän logiikan mukaisen arviointimenettelyn käyttöönottoa myös kaivoslain 38

§:ssa tarkoitettujen vaikutusten arviointiin. Tämä tarkoittaa käytännössä pääasiallisen selvitysvastuun säätämistä kaivosviranomaisen ja Saamelaiskäräjien sijaan luvan hakijalle. Samalla vastuu sen osoittamisesta, ettei lupahakemuksessa tarkoitetusta toiminnasta aiheudu laissa kiellettyä seurausta, on korostetusti määriteltävä luvan hakijalla. Tällöin toiminnan harjoittajan on jo lähtökohtaisesti ennen toiminnan aloittamista oltava nykyistä paremmin selvillä siitä, millaiseen toimintaympäristöön suunniteltu kaivutoiminta sijoittuu ja millaisia haittoja ja vaikutuksia toiminnasta aiheutuu muille alueen käyttäjille ja oikeudenomistajille. Nykyisellään tämän kaltainen tietämys on usein hakijoiden osalta varsin ohutta, eikä lupaviranomainen erityisesti kullanhuuhdonta lupien yhteydessä edellytä hakijalta asian konkreettista selvittämistä. Saamelaiskäräjille ja alueen paliskunnalle sekä alueen sijaitessa koltta-alueella, kolttien kyläkokoukselle tulee lisäksi varata mahdollisuus hyväksyä tai perustellusta syystä hylätä selvitys ottamalla kantaa selvityksen sisältöön, riittävyyteen, lopputulokseen ja oikeellisuuteen tai vaatia sitä korjattavaksi tai täydennettäväksi. Vastaavasti myös kaivoslain nykyisen 50 §:n säädöksiä on täsmennettävä edellä esitetyin tavoin.

Saamelaiskäräjät pyytää Eduskuntaa ottamaan esitykset, joita ei tähän mennessä ole huomioitu, mukaan uuteen kaivoslakiin.

Enontekiöllä 6.10.2022

Tuomas Aslak Juuso	Kalle Varis
Puheenjohtaja	lakimiessihteeri